

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 17 juni 2025

Mål nr
ÖM 3311-24

PARTER

Klagande

Västerås kommun genom dess miljö- och konsumentnämnd
721 87 Västerås

Motpart

Swerock AB, 556081-3031
Box 877
721 23 Västerås

Ombud: J.M.

Ombud: Advokaterna C.H. och E.N.

SAKEN

Avvisande av överklagande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts, Mark- och miljööverdomstolen, beslut 2024-04-11 i mål M 307-24

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen ändrar Mark- och miljööverdomstolens beslut på så sätt att avvisningsbeslutet i punkten 1 upphävs.

Högsta domstolen visar målet åter till Mark- och miljööverdomstolen för fortsatt handläggning.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Västerås kommun har genom miljö- och konsumentnämnden yrkat att Högsta domstolen ska upphäva det överklagade beslutet och återförvisa målet till Mark- och miljööverdomstolen för fortsatt handläggning.

Swerock AB har förklarat sig inte ha några synpunkter.

SKÄL**Bakgrund**

1. Mark- och miljödomstolen beviljade i en deldom Swerock tillstånd att bedriva täktverksamhet i bland annat Västerås kommun. Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen. I det aktuella överklagandet angavs Miljö- och konsumentnämnden i Västerås kommun som klagande.

2. Mark- och miljööverdomstolen förelade nämnden att komplettera överklagandet. I föreläggandet erinrade domstolen om att det av bestämmelsen i 16 kap. 12 § första stycket 4 miljöbalken framgår bland annat att den kommunala nämnd som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken, har rätt att överklaga. Vidare erinrades om bestämmelsen i 22 kap. 6 §. Därefter angavs följande:

En kommun får föra talan för att tillvarata miljöintressen och allmänna intressen inom kommunen. Mot bakgrund av ovanstående föreläggs ni att inkomma med yttrande i fråga om Miljö- och stadsbyggnadsnämndens¹ rätt att överklaga.

I det fall ni gör gällande att Miljö- och konsumentnämnden överklagar för Västerås kommun måste ni skicka in handlingar som visar att nämnden har rätt att företräda kommunen. Gör Ni inte detta inom den tid som anges nedan kan Mark- och miljööverdomstolen avvisa Ert överklagande, vilket innebär att Mark- och miljööverdomstolen inte kommer att pröva Er sak.

3. Som svar på föreläggandet gavs ett sammanträdesprotokoll in som visade att vissa tjänstemän hade fullmakt att företräda nämnden i mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen.

4. Mark- och miljööverdomstolen har avvisat överklagandet och som grund anført att nämnden inte haft rätt att överklaga mark- och

¹ Ska rätteligen vara Miljö- och konsumentnämnden.

miljödomstolens dom och inte heller visat att den haft rätt att företräda kommunen.

5. Västerås kommun har anfört att nämnden företräder kommunen i målet och att det följer av Reglemente för miljö- och konsumentnämnden, vilket har getts in i Högsta domstolen, att nämnden har den behörigheten.

Rätt att överklaga i ansökningsmål

6. Överklagbara domar eller beslut får överklagas av den myndighet, kommunala nämnd eller annan som enligt vad som särskilt är föreskrivet i miljöbalken, i föreskrifter meddelade med stöd av balken eller i lagen (2010:897) om gränsöverskridande samarbete mellan Sverige och Finland har rätt att överklaga (se 16 kap. 12 § första stycket 4 miljöbalken). För att det ska finnas en rätt att överklaga ett beslut enligt bestämmelsen förutsätts alltså att detta har stöd i en sådan lag eller föreskrift som nämns i paragrafen. Någon bestämmelse som ger kommunala nämnder rätt att överklaga när det gäller ansökningsmål enligt miljöbalken finns inte.

7. En annan sak är att det följer av 22 kap. 4 § miljöbalken att mark- och miljödomstolen under vissa förutsättningar ska skicka ansökningshandlingarna och kungörelsen i ansökningsmål till den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. En sådan nämnd är då inte part utan remissinstans (jfr numera 22 kap. 11 b § miljöbalken; jfr även prop. 2001/02:65 s. 53).

8. Däremot får en kommun överklaga i ett ansökningsmål. Detta följer av att en kommun får föra talan för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen inom kommunen. Rätten att överklaga är inte beroende av att kommunen inträtt som part redan i mark- och miljödomstolen. (Se 22 kap. 6 § andra stycket, jfr även prop. 1997/98:45, del 2, s. 238.)

Processen i ansökningsmål

9. I mål där mark- och miljödomstolen är första instans tillämpas rättegångsbalkens regler om tvistemål i allmän domstol om inte något annat följer av lag (se 4 kap. 1 § första stycket lagen, 2010:921, om mark- och miljödomstolar). De processuella bestämmelserna ska tillämpas i ljuset av att det i miljörättsliga mål föreligger en utredningsskyldighet för domstolen och att målen aktualiserar hänsynstaganden till flera olika intressen (jfr bl.a. 22 kap. 11 § miljöbalken, prop. 1997/98:45, del 2, s. 240 och prop. 2023/24:152 s. 117).

10. Av 50 kap. 7 § rättegångsbalken framgår att domstolen, om ett överklagande inte uppfyller kraven i 4 § eller om det på annat sätt är ofullständigt, ska förelägga klaganden att avhjälpa bristen. Om klaganden inte följer ett sådant föreläggande ska överklagandet avvisas om det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en rättegång i den högre rätten.

11. Vid bedömningen av om ett överklagande ska avvisas finns det anledning till försiktighet eftersom det då – till skillnad från när en ansökan om stämning avvisas och där det finns möjlighet att komma in med en ny ansökan – finns en risk för att klaganden lider rättsförlust. Det gäller inte minst i ansökningsmål där ett lagakraftvunnet avgörande har rättskraft mot alla klagoberättigade. Möjligheten att avvisa ett överklagande måste alltså användas med viss urskillning. (Jfr prop. 1983/84:78 s. 39 f. och 41.)

12. Det kan mot den bakgrunden, när det första föreläggandet inte leder till erforderliga klarlägganden, finnas anledning att exempelvis utfärda ett nytt föreläggande eller efterfråga ytterligare kompletteringar via telefon eller e-post. Särskild anledning att överväga ytterligare åtgärder finns i de fall där det kan antas att bristerna i den komplettering som inkommit beror

på ett förbiseende eller är föranledda av att det första föreläggandet kan ha missförståtts.

Bedömningen i detta fall

13. Nämnden har inte för egen räkning haft rätt att överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande (se p. 6).

14. Som svar på Mark- och miljööverdomstolens föreläggande inkom nämnden med ett sammanträdesprotokoll som visade att vissa tjänstemän hade rätt att företräda nämnden och den yttrade sig också i sak. Svaret talar för att nämnden missförstått föreläggandet.

15. Med hänsyn till att det var kommunen (se p. 8) och inte den kommunala nämnden som hade rätt att överklaga – och med beaktande av att det inte är ovanligt att en kommunal nämnd företräder kommunen i frågor inom nämndens ansvarsområde – låg det även efter nämndens svar nära till hands att utgå från att överklagandet skedde för kommunens räkning.

16. Mark- och miljööverdomstolen skulle därför genom ytterligare processledning ha verkat för att klargöra frågan om nämnden klagade för kommunens räkning och om nämndens behörighet (se p. 10–12).

17. I Högsta domstolen har kommunen anfört att den i målet företräds av nämnden och gett in behörighetshandlingar.

18. Det står numera klart att överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen ska uppfattas så att nämnden överklagade för kommunens räkning. Det står också klart att nämnden var behörig att göra det.

19. Överklagandet skulle alltså inte ha avvisats. Avvisningsbeslutet ska därför upphävas och målet återförvisas till Mark- och miljööverdomstolen för fortsatt handläggning.

I avgörandet har deltagit justitieråden Agneta Bäcklund, Petter Asp (referent), Cecilia Renfors, Christine Lager och Margareta Brattström. Föredragande har varit justitiesekreteraren Axel Johnsson.